

Vlaams
Parlement

ingediend op **1569** (2017-2018) – Nr. 1
27 april 2018 (2017-2018)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Ann Brusseel

over studentenparticipatie in het kader van het
advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor)
over het stimuleren van studentenparticipatie

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:

Vera Celis, Paul Cordy, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck;
Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;
Ann Brusseel, Jo De Ro;
Caroline Gennez, Tine Soens;
Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Peter Persyn, Grete Remen, Willy Segers, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde;
Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;
Katia Segers, Steve Vandenberghe;
Elke Van den Brandt.

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzettingen door de genodigden	4
1.	Uiteenzetting door Lien Segers	4
2.	Uiteenzetting door Ben Windey	5
3.	Uiteenzetting door Frédéric Piccavet	6
4.	Uiteenzetting door Ann De Schepper	8
5.	Uiteenzetting door Ann Verreth	10
5.1.	Studentenparticipatie en NVAO	10
5.2.	Reflecties studentenparticipatie in Nederland	10
5.3.	Bevindingen instellingsreviews	11
5.4.	Suggesties bij het advies van de Vlor	11
6.	Uiteenzetting door Toon Van Hoyweghen	11
II.	Bespreking	13
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	13
1.1.	Tussenkoms van Ann Brussee	13
1.2.	Tussenkoms van Elisabeth Meuleman	15
1.3.	Tussenkoms van Paul Cordy	17
1.4.	Tussenkoms van Tine Soens	18
1.5.	Tussenkoms van Orry Van de Wauwer	18
1.6.	Tussenkoms van Koen Daniëls	19
2.	Antwoorden van de genodigden	21
2.1.	Antwoorden van Lien Segers	21
2.2.	Antwoorden van Frédéric Piccavet	22
2.3.	Antwoorden van Ann De Schepper	25
2.4.	Antwoorden van Toon Van Hoyweghen	26
2.5.	Antwoorden van Ann Verreth	27
2.6.	Antwoorden van Ben Windey	27
3.	Slotreplieken	29
	Gebruikte afkortingen	32
	Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

Op 13 maart 2018 organiseerde de Commissie voor Onderwijs een hoorzitting over studentenparticipatie in het kader van het advies van de Vlor over het stimuleren van studentenparticipatie, met:

- Ann Verreth (vicevoorzitter NVAO);
- Ann De Schepper (vicerector Onderwijs UAntwerpen);
- Frédéric Piccavet (studentenvertegenwoordiger UGent);
- Lien Segers (studentenparticipatiecoach Arteveldehogeschool);
- Ben Windey (studentenvertegenwoordiger AP Hogeschool);
- Toon Van Hoyweghen (studentenvertegenwoordiger Arteveldehogeschool).

Bij hun uiteenzetting maakten de sprekers gebruik van een powerpointpresentatie (bijlage 1) die terug te vinden is op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Inleidende uiteenzettingen door de genodigden

1. Uiteenzetting door Lien Segers

Lien Segers geeft toelichting bij de activiteiten van een studentenvertegenwoordiger en schetst de uitdagingen inzake studentenparticipatie.

Een stuver is meestal een student die vrijwillig de stem van zijn medestudenten wil laten horen. Dat gaat dan bijvoorbeeld over feedback geven over de examenregeling van de eigen opleiding, het aanbod in de automaten, de ordelijkheid van de campus enzovoort.

Daarnaast proberen stuvers in overleg met de opleidingsdirectie, het hogeschoolbestuur en externe partners het studentenleven en het onderwijs te verbeteren. Dan gaat het bijvoorbeeld over het verzamelen van feedback bij medestudenten over het digitaal leerplatform, overleg met de stad over studentenhuisvesting enzovoort.

Het is de ervaring van Lien Segers dat het steeds gaat om gedreven en energieke studenten, die zich vaak ook op andere maatschappelijke vlakken vrijwillig engageren.

Het is tegenwoordig niet evident om studentenvertegenwoordiger te zijn, stipt de spreker aan. Het is voor een student vaak niet haalbaar om de rol van studentenvertegenwoordiger te combineren met het studietraject. Het is dus een uitdaging om dit wel haalbaar te maken.

Elke instelling heeft een eigen structuur, maar er zijn heel wat parallellen, schetst de spreker, waarna ze inzoomt op de participatiestructuur van de Arteveldehogeschool.

In de Arteveldehogeschool wordt vanuit elke klasgroep een stuver afgevaardigd naar de opleidingsstudentenraad binnen de opleiding. De opleidingsstudentenraad voert overleg met de opleidingsdirectie. Er zijn negentien opleidingen, dus dit overleg gebeurt negentien keer. Vanuit elke opleiding wordt een stuver verkozen in de overkoepelende studentenraad. Van hieruit worden studenten afgevaardigd naar allerlei overlegorganen binnen en buiten de hogeschool, bijvoorbeeld de VVS.

Een studentenvertegenwoordiger heeft dus een enorm takenpakket en heel wat vergaderingen te volgen, merkt de spreker op. Zo is een stuver die bijvoorbeeld in de VVS zetelt ook lid van de overkoepelende studentenraad en van zijn

opleidingsstudentenraad. De Arteveldehogeschool heeft gekozen voor dit getrapt systeem, om de informatie tot bij elke student te krijgen.

Dat heeft volgens Lien Segers voor gevolg dat veel gemotiveerde studenten afhaken omdat ze de opdracht niet combineerbaar achten met hun studietraject.

Een tweede uitdaging is volgens de spreker, zeker in een hogeschool, de beperkte continuïteit van de studentengroep. Studenten blijven drie of vier jaar aan de hogeschool. In het eerste jaar zien ze het opnemen van een engagement meestal nog niet zitten, en in het laatste jaar hebben ze zo veel stage, groepstaken en een eindwerk in te leveren, dat het opnemen van een stuverrol niet meer mogelijk is. Er moet dus jaarlijks veel energie geïnvesteerd worden in het werven en wegwijs maken van stuvers, merkt de spreker op. Die korte engagementsperiode maakt het ook moeilijk voor stuvers om mee te denken over dossiers die over een langere termijn lopen.

Om de continuïteit te verbeteren, werkt de Arteveldehogeschool met participatie-coaches per opleiding en een overkoepelende participatiecoach. Op die manier is er een vaste medewerker per opleiding die nieuwe stuvers kan wegwijs maken en de verkiezingsperiode organiseert. Deze goede praktijk kan zeker gedeeld worden, merkt de spreker op, maar het impliceert ook de inzet van veel middelen door de hogeschool.

2. Uiteenzetting door Ben Windey

Ben Windey is voorzitter van de algemene studentenraad bij AP Hogeschool en vertegenwoordiger bij de VVS. Hij licht de voor- en nadelen toe van de verschillende verkiezingssystemen.

Sommige hogescholen en universiteiten kiezen ervoor om de vertegenwoordigers in het begin van het academiejaar te werven. Dat heeft als voordeel dat ook de eerstejaars onmiddellijk betrokken worden. Dat is interessant voor hogescholen, aangezien de studenten daar normaal gezien maar drie jaar verblijven. Volgend jaar stromen ook hbo5-studenten in, en die verblijven maar twee jaar aan de hogeschool.

Andere instellingen verkiezen de studentenvertegenwoordigers op het einde van het academiejaar, om aan het begin van het volgende jaar direct te kunnen starten. Dat heeft als voordeel dat er iets meer ervaren studenten rond de tafel zitten.

Er is ook een onderscheid tussen een getrapt verkiezingssysteem en een systeem waarbij studentenvertegenwoordigers rechtstreeks verkozen worden. Ook de AP Hogeschool werkt met een getrapt verkiezingssysteem, geeft de spreker mee. In het eerste jaar werd hij verkozen om zijn opleiding te vertegenwoordigen in de departementale studentenraad, daarna werd hij verkozen in de algemene studentenraad, om van daaruit na een tijd door te stromen naar de VVS.

Er zijn ook instellingen die rechtstreekse verkiezingen organiseren voor de algemene studentenraad. Dat heeft als voordeel dat een student alle energie hierin kan investeren, want hij moet niet aan de vergaderingen van de onderliggende niveaus deelnemen, maar de keerzijde is dat er dan inzicht ontbreekt in de onderliggende structuur.

Een trapsgewijs systeem zorgt voor een enorme werklast, beklemtoont de spreker. Een gemiddelde lesweek bestaat uit twintig uur les, schetst hij, en aangevuld met taken, verslagen en studeren voor de opleiding, is het niet evident om dit te combineren met de vele vergaderingen en verplaatsingen als

stuver. Studentenvertegenwoordiging is doorheen de jaren ook complexer, tijdsintensiever en professioneler geworden, wat de combinatie met de studies alleen maar moeilijker maakt.

Ben Windey benadrukt dat participatie noodzakelijk is om kwaliteitsvol hoger onderwijs te garanderen. Studenten zijn de ervaringsdeskundigen van het onderwijs. Instellingen hebben de bedoeling om onderwijs op maat van de studenten aan te bieden, door curricula aan te passen en faciliteiten en ondersteuning te voorzien. Maar dat kan enkel afgetoetst worden als de studenten ook hun ervaringen kunnen delen. De studentenvertegenwoordigers zijn de schakel tussen de duizenden studenten en de honderden personeelsleden.

Het is ook niet altijd gemakkelijk om continuïteit in de studentenvertegenwoordiging te garanderen, stipt de spreker aan. Hij merkt ook op dat het opnemen van een rol als studentenvertegenwoordiger niet mogelijk is zonder impact op de studieresultaten en het sociaal leven buiten de academische omgeving.

Een betere ondersteuning is dus echt wel noodzakelijk, stelt de spreker. Alle studentenvertegenwoordigers weten van aanpakken, maar er moet een ondersteunende structuur en een kader zijn om de opdracht mogelijk te maken, besluit Ben Windey.

3. Uiteenzetting door Frédéric Piccavet

Frédéric Piccavet, die in 2016-2017 rapporteur Studentenparticipatie van de VVS was en voorzitter van de Vlor-werkgroep Participatie, verwijst naar het VVS-document 'Het leven zoals het is: studentenvertegenwoordiging' (bijlage 2), waarin de antwoorden werden opgenomen op vier vragen die aan studentenvertegenwoordigers werden gesteld. Daaruit blijkt de indeling van hun week als studentenvertegenwoordiger, wat zij doen, wat zij ervaren als het probleem en hoe zij de oplossing zien.

De spreker schetst dat een stuverstatuut toelaat om voor bepaalde vertegenwoordigende opdrachten niet aanwezig te moeten zijn in de verplichte les.

De eerste ervaringen als studentenvertegenwoordiger van Frédéric Piccavet waren gemengd. Hij werd lid van de bibliotheekcommissie van de Faculteit Communicatiewetenschappen van de UGent. Er ging een wereld open, want hij was verrast door de ruime inspraak die studenten kregen, maar ook door de beperkte wijze waarop de vertegenwoordigers de stem van de studenten lieten horen. Later begreep hij hoe dat kwam: de studenten zaten er zonder voorbereiding, want ze wisten ook niet wat de studenten er zelf van dachten. Om dat te achterhalen, zijn extra middelen en ondersteuning nodig voor de studentenvertegenwoordigers, maar die ontbreekt tot vandaag.

Er is in Vlaanderen een goed kader uitgewerkt om de stem van de student te laten horen, aldus de spreker, maar het probleem is het te beperkte aantal geïnteresseerde studenten en de te beperkte tijd en middelen van de vertegenwoordigers. Voor een kwaliteitsvolle inbreng is dossierkennis nodig en een netwerk om dossiers op te bouwen. Er was dikwijls participatie, maar omwille van de te beperkte bagage van de vertegenwoordigers, was het eigenlijk schijnparticipatie, vat de spreker samen.

De dossiers over het hoger onderwijs zijn complexer geworden, merkt de spreker op. Dat vergt een grotere tijdsinvestering en daarnaast is studentenvertegenwoordiging ook professioneler geworden. Om het meedenken door de studenten over goed hoger onderwijs in de instelling te faciliteren, is meer ondersteuning wenselijk.

Als lid van de VVS ervaarde Frédéric Piccavet dat hij niet alleen was met de vaststelling over zijn instelling, dat het probleem structureel was en dus ook een structurele oplossing vergt.

Studentenvertegenwoordigers zijn geëngageerd, willen dat studenten gehoord worden en willen zaken oplossen, maar botsen op een grens. Vandaag wordt niet elke student gehoord in Vlaanderen en de vertegenwoordiging kan niet meer op een kwaliteitsvolle manier.

Elke studentenvertegenwoordiger wil de problematiek in de eigen instelling aanpakken, maar heeft het gevoel dat het alleen niet lukt. In grotere instellingen loopt de studentenvertegenwoordiging vlotter dan in kleinere, waar er door een beperktere groep studenten weinig participatie is en daardoor ook weinig ondersteuning, waardoor weinig studentenvertegenwoordigers instromen en de studentenparticipatie niet goed functioneert. Er is volgens de spreker een beleidswijziging nodig om daar verandering in te brengen.

Studentenvertegenwoordigers verwerven heel wat competenties, wat niet mogelijk was geweest in het formele onderwijs en wat relevant kan zijn op de arbeidsmarkt, maar ook om als actieve burger een rol op te nemen in de samenleving. Het stoort de studentenvertegenwoordigers dat ze voor dat engagement niet ondersteund worden.

Er zijn volgens de spreker heel wat gevolgen van de onderinvestering in studentenvertegenwoordiging. Het eerste gevolg is dat studenten niet op een optimale manier worden vertegenwoordigd. Er zijn mogelijkheden tot verbetering, maar er zijn te weinig mensen die de taak opnemen en kwaliteitsvol kunnen invullen. Er zijn instellingen die inspanningen leveren, maar de spreker maakt duidelijk dat er een minimum aan kwaliteitsvolle studentenvertegenwoordiging moet zijn. In sommige instellingen is er geen studentenbestuur, wat een negatief effect heeft op andere studentenvertegenwoordigers aan de instelling. Hierdoor wordt een belangrijke stem in het debat niet gehoord, stelt de spreker, wat het voor een instelling bemoeilijkt, ondanks alle goede bedoelingen, om een beleid ten gunste van de studenten uit te stippelen.

Een tweede gevolg van de onderinvestering is volgens Frédéric Piccavet dat de brede toegankelijkheid in het gedrang komt. In een hogeronderwijsinstelling is de witte middenklasse oververtegenwoordigd. Als ook de studentenvertegenwoordiging geen afspiegeling is van de samenleving, zullen bepaalde aspecten van het beleid buiten beeld blijven en komt volgens de spreker eigenlijk de toegankelijkheid in het gedrang.

Studentenvertegenwoordiging is ook financieel niet altijd even eenvoudig, stipt hij aan. Bijvoorbeeld verplaatsingen kosten geld en er is ook de opportuniteitskost. Wie bezig is als vertegenwoordiger doet op dat moment niets anders, ook niet studeren. Het zou dus beter zijn als de studentenpopulatie diverser zou zijn, aldus de spreker.

Studenten nemen na hun studies liefst een zo actief mogelijke rol op en het onderwijs vormt de bedrijfsleiders van de toekomst. Niet investeren in studentenvertegenwoordiging en beperkte flankerende middelen voor ondersteuning, zorgen ervoor dat de vorming van studentenvertegenwoordigers ontbreekt. Stuffers zijn heel divers. Sommige zien studentenvertegenwoordiging als een maatschappelijke bijdrage, andere vinden het gewoon leuk en nog andere vinden het interessant voor hun cv. Maar het zijn allemaal denkers en doeners die de zaken willen veranderen. Het zou volgens de spreker jammer zijn om niet te investeren in dat jong talent.

Anderhalf jaar geleden kwam dit dossier op de tafel van de VVS, schetst de spreker. Er werd een nota geschreven over studentenparticipatie, waarna het dossier naar de Vlor ging en een onderzoek rond studentenparticipatie in Vlaanderen werd opgezet. In mei 2017 werd het advies van de Vlor gepubliceerd en er werden ook gesprekken gevoerd met de minister en Vlaamse volksvertegenwoordigers.

In de Vlor zitten studentenvertegenwoordigers van verschillende instellingen. De studenten beraden zich nu over de aanbevelingen voor de beleidsplannen inzake studentenvertegenwoordiging van de instellingen.

Frédéric Piccavet besluit met te stellen dat hij ontzettend veel heeft geleerd van drie jaar studentenvertegenwoordiging. Alle studentenvertegenwoordigers zetten zich in voor een beter onderwijs voor de studenten. Studentenvertegenwoordigers willen niet te veel regels van bovenaf, maar zelf de zaken aanpakken.

En toch vragen de studenten naar ondersteuning voor studentenvertegenwoordiging, want ze zijn aan de grenzen van hun mogelijkheden gekomen. Zij hebben het gevoel dat er een beleid nodig is van de instellingen rond studentenparticipatie. Niet aan alle instellingen is studentenparticipatie een probleem, maar op sommige plaatsen is de participatie echt minimaal.

De spreker dankt de commissie voor de uitnodiging en de luisterbereidheid.

4. Uiteenzetting door Ann De Schepper

Ann De Schepper was voorzitter van de Raad Hoger Onderwijs van de Vlor toen het advies over het stimuleren van studentenparticipatie werd geschreven, en is vicerector Onderwijs van de Universiteit Antwerpen.

De spreker benadrukt dat het advies van de Vlor gaat over het stimuleren van studentenparticipatie, niet over het creëren van studentenparticipatie. Studenten kunnen een inbreng hebben, maar het is belangrijk om die mandaten ook goed in te vullen en studenten te ondersteunen, zodat een beleid in partnerschap vormgegeven kan worden.

De spreker schetst dat de Vlor op eigen initiatief het advies heeft uitgebracht. Adviezen van de Vlor worden steeds in werkgroepen voorbereid. In 2016-2017 was de eerste werkgroep Studentenparticipatie aan de slag, waarvan de helft van de leden bestond uit studenten en de andere helft uit de klassieke geledingen (2 VLIR, 2 VLHORA, 2 personeel en 1 sociaal-culturele partners). De deelnemende zeven studenten waren lid van de VVS.

Het eerste voorstel van advies kwam tot stand op basis van de rondvraag van de VVS bij de instellingen over de aanwezige studentenparticipatie en het onderzoek bij een hogeschool en een universiteit van een stagiaire bij de Vlor over de redenen waarom studenten geen studentenvertegenwoordiger werden en al dan niet bekend waren met het participatiebeleid.

De eerste versie van het advies ging dan naar de Raad Hoger Onderwijs, waar het unaniem werd goedgekeurd. Het advies schetst vooral de problematiek en formuleert een aantal wegen voor oplossingen. Het beschrijft dus de succesfactoren en de pijnpunten, om van daaruit te zoeken naar mogelijke oplossingen.

In mei 2017 werd het advies over het stimuleren van studentenparticipatie dan afgewerkt. De Vlor heeft ook een brief ontvangen van minister Crevits met de vraag om een aantal zaken uit het advies verder uit te werken.

Binnen de Vlor werd een tweede werkgroep Studentenparticipatie opgericht, met een licht andere samenstelling dan de eerste. Niet alle studentenraden van de instellingen zijn aangesloten bij de VVS. Daarom zijn vier van de zeven studenten in de werkgroep lid van de VVS, terwijl drie andere afkomstig zijn van studentenraden die niet aangesloten zijn bij de VVS. De werkgroep is nu aan het werk, waarna het advies opnieuw in de Raad Hoger Onderwijs besproken zal worden.

De Vlor heeft bij het formuleren van het advies gekeken naar knelpunten en kritische succesfactoren. Niet alle instellingen zijn gelijk en er is ook niet overal een probleem, stelt de spreker.

Er is wel een verschil tussen universiteiten en hogescholen, omdat studenten doorgaans langer aan dezelfde universitaire instelling verbonden blijven, wat het gemakkelijker maakt om daar studenten te stimuleren om te participeren en de studentenbelangen te verdedigen.

De kritische succesfactoren worden bekeken, om op basis van de ervaringen van de instellingen waar het goed loopt de instellingen waar het minder goed loopt vooruit te helpen. Op basis van de knelpunten en kritische succesfactoren werden suggesties voor mogelijke oplossingen geformuleerd.

Ann De Schepper geeft mee dat er aan alle instellingen niet-ingevulde mandaten zijn voor studentenvertegenwoordigers. Communicatie over participatie en de faciliteiten voor vertegenwoordigers naar alle studenten is belangrijk. De studenten moeten ook geïnformeerd worden over de realisaties van de studentenvertegenwoordigers, en staf en docenten moeten op de hoogte zijn dat er goede redenen zijn waarom studentenvertegenwoordigers soms afwezig zijn in de les.

Er moet een statuut zijn met faciliteiten voor de stuvers. Vergaderingen moeten worden voorbereid en dat vergt tijd waarop men niet elders aanwezig kan zijn. Dat moet verankerd worden in het statuut van de studenten. Aan veel instellingen gebeurt dit al, maar het is nog niet overal een automatisme.

De inhoudelijke ondersteuning is volgens de spreker heel belangrijk. Omdat er nogal wat roulatie is, zijn de vertegenwoordigers niet met alle dossiers vertrouwd. De instelling moet de stuvers ondersteunen om met de dossiers vertrouwd te raken. Een participatiecoach en vorming (zoals het betrekken van studenten bij onderwijsbeleidsdagen, zodat ze zien waarom bepaalde keuzes worden gemaakt) zijn daarbij belangrijk.

Ann De Schepper wijst ook op de operationele ondersteuning. Dan gaat het over logistieke faciliteiten, de vergoeding van onkosten, de valorisatie van het werk enzovoort. Zo heeft de UAntwerpen een certificaat opgesteld voor de belangrijkste stuvers, waarin de competenties staan die ze in hun rol als studentenvertegenwoordiger opnemen.

Het knelpunt van de diversiteit is niet met een vingerknip op te lossen, stipt de spreker aan. Daarvoor is ook diversiteit in de studentenpopulatie nodig.

De Vlor heeft overwogen dat het nuttig kan zijn om te werken met een beleidsplan waarin de doelstellingen inzake communicatie, ondersteuning, vorming enzovoort, geëxpliciteerd worden. Nu wordt verder bekeken welke onderdelen zouden thuishoren in een dergelijk beleidsplan, besluit Ann De Schepper.

5. Uiteenzetting door Ann Verreth

5.1. Studentenparticipatie en NVAO

Ann Verreth schetst dat NVAO mee zorgt voor leerrijke lasten, maar toch lasten. Door de Bologna-hervorming werden studentenparticipatie en medezeggenschap belangrijke pijlers en de European Standards and Guidelines geven aan dat studenten volwaardige panelleden zijn bij visitaties en reviews. Maar ook de ervaring van NVAO leert dat studenten een bijdrage leveren aan het resultaat van visitaties van toetsen nieuwe opleiding en instellingsreviews.

Het is voor NVAO dus niet alleen een norm om met studenten te werken, men is ervan overtuigd dat het belangrijk is om goede relaties te hebben met studenten en hen aan te trekken voor vorming en training.

Ook NVAO merkt dat in de panels geen grote diversiteit aanwezig is en bijvoorbeeld gemakkelijker studenten van universiteiten dan van hogescholen aangetrokken kunnen worden.

NVAO gaat verder dan het zoeken naar en trainen en vormen van studenten voor de basisopdracht. Net zoals instellingen worden betrokken bij ontwikkelingen, worden ook studenten betrokken.

5.2. Reflecties studentenparticipatie in Nederland

Op de website van de Nederlandse Rijksoverheid staat een schema uit 2010, dat bijna alle belemmeringen voor studentenparticipatie en de mogelijke oplossingen uit het advies van de Vlor bevat, schetst de spreker.

In Nederland is ondertussen wel progressie gemaakt, geeft ze mee. Uit contacten met de studentenbonden blijkt dat de formele studentenparticipatie en de medezeggenschap redelijk goed lopen, maar beter in de universiteiten dan in de hogescholen. Dat heeft volgens de studenten te maken met het sterk verschillend profiel tussen studenten aan universiteiten en aan hogescholen. De spreker meent wel dat verschillen in profiel meer uitgesproken zijn in Nederland dan in Vlaanderen.

Het valt *Ann Verreth* ook op dat in Nederland de inspectie hoger onderwijs, maar ook de studentenbonden, geregeld onderzoek doen naar de studentenparticipatie. Dat lijkt haar een goed idee, want de aanbevelingen uit het advies van de Vlor zijn gesteund op het eenmalig onderzoek van VVS en de bevindingen van een stagiaire bij de Vlor. Het stelselmatig opvolgen van de stand van zaken inzake studentenparticipatie, formeel en informeel, is volgens de spreker aangewezen.

De spreker vermeldt ook dat in Nederland in de wet op het hoger onderwijs is ingeschreven dat elke instelling eraan gehouden is om bijzondere maatregelen te nemen voor bepaalde doelgroepen, met name chronisch zieke studenten en studenten met een verhoogde studielast. Instellingen moeten ook studenten faciliteren om te participeren aan de organen van de instelling, medezeggingsorganen en de studentenbond.

In Nederland zijn nog twee onderwerpen actueel, stipt de spreker aan. In het kader van visitatie en accreditatie van externe kwaliteitszorg leefde lang het idee dat, naast de panels van de NVAO of de visitatiebureaus, er ook studentenpanels in het leven geroepen zouden worden. Dat idee werd verlaten, maar is wel geëvolueerd naar het verplicht karakter van een eigen hoofdstuk in de kritische reflectie bij opleidings- en instellingsevaluaties.

In Nederland is enige tijd geleden een groot deel van de studiebeurzen omgezet naar studieleningen, het zogenaamde studievoorschot. Daarvoor in de plaats zijn prestatieafspraken gekomen, die nu omgevormd worden tot kwaliteitsafspraken. De studentenbonden in Nederland zetten niet alleen sterk in op medezeggenschap, maar op het actiever betrokken worden vooraleer beleidsbeslissingen worden genomen.

5.3. Bevindingen instellingsreviews

Ann Verreth schetst dat de nulmeting, waarover in september 2017 de overzichtsrapportage werd opgeleverd, bevestigt dat voor de meeste instellingen studentenparticipatie een strategisch beleidsdoel is.

De panels hebben de aanbeveling geopperd dat de rol die studenten spelen op instellingsniveau versterkt moet worden. Op opleidingsniveau is die rol goed uitgebouwd. De panels geven aan dat de redenen hiervoor liggen bij het moeilijk vinden van studenten die al die rollen op instellingsniveau kunnen invullen.

De reviewcommissies vragen ook aandacht voor een (snelle) terugkoppeling van resultaten over monitoring en communicatie van verbeteracties en hun gevolgen. Dus het gaat niet alleen om het invoeren, ook over de resultaten van implementatie en monitoring moeten de studenten beter op de hoogte gehouden worden.

Uit de instellingenreviews blijkt geen directe link tussen de kwaliteit van een instelling en studentenparticipatie. Studenten zijn de belangrijkste stakeholders, dus moet de participatie op een hoog niveau en kwaliteitsvol ingevuld worden, voor de kwaliteit van een instelling.

5.4. Suggesties bij het advies van de Vlor

De NVAO is naar eigen zeggen niet de instantie die moet aangeven of het beleidsplan dat in het advies van de Vlor wordt gevraagd, verplicht moet worden of niet. Alle NVAO-commissies zien studentenparticipatie wel als een enorm belangrijk thema voor de instellingen.

Moeten focusthema's verplicht worden opgelegd binnen de instellingsreviews? Ook in die discussie wordt soms gevraagd om studentenparticipatie als een verplicht focusthema op te leggen. Maar ook daarvoor is NVAO niet te vinden, want er zijn nog tal van andere belangrijke thema's.

Bij reviews vertrekt de NVAO van de strategie en visie van instellingen en daar komt studentenparticipatie steeds als een van de eerste punten aan bod.

NVAO ziet het als de eigen verantwoordelijkheid om nog meer te werken aan een betere spreiding van studenten, in eerste instantie tussen universiteits- en hogeschoolstudenten. Daar moet volgens de spreker verder in geïnvesteerd worden, en daartoe wordt ook samengewerkt met VVS. De focus zou ook meer kunnen gericht zijn op eerstejaarsstudenten in de panels, want hun onbevangen blik, samen met een goede vorming en training, zou een goede input in de panels kunnen opleveren.

6. Uiteenzetting door Toon Van Hoyweghen

Toon Van Hoyweghen is voorzitter van de studentenraad van de Arteveldehogeschool, maar zit hier vooral als studentenvertegenwoordiger. Hij was tot nu toe niet rechtstreeks betrokken bij het traject dat werd afgelegd binnen de Vlor rond studentenparticipatie. Maar via de participatiestructuur binnen de Arteveldehogeschool

school werd wel gehoord wat bij de studenten leefde en werd input in het proces geleverd.

De spreker beklemtoont dat een groot probleem inzake studentenparticipatie het werven en behouden van de studenten is. Er zijn weinig eerstejaarsstudenten die in een voor hen onbekende omgeving komen en die onmiddellijk mee willen bouwen aan die instelling. Het eerste jaar is het veelal zoeken naar wat het studentschap juist betekent en hoeveel tijd geïnvesteerd moet worden. Enkele geëngageerde studenten zetten wel de stap om dan al de stem van de studenten te vertegenwoordigen bij de opleiding. Een enkeling zet soms al de stap naar het instellingsniveau.

In het tweede jaar komen sommige studenten tot de conclusie dat de combinatie onhaalbaar is. Andere stuvers nemen soms een extra engagement op om hun opleiding te vertegenwoordigen binnen de instelling.

In het laatste jaar zeggen helaas bijna alle studenten dat studeren en het stuverschap niet langer combineerbaar zijn. Er is een bachelorproef af te werken, onderzoek te verrichten, een buitenlandse uitwisseling of een eindstage. Al deze valabele redenen zorgen ervoor dat de hogeronderwijsinstellingen stuvers die echt slagkracht kunnen hebben, verliezen.

Stuvers zijn heel kritisch, schetst de spreker. Ze willen streven naar verbetering. NVAO is volgens Ann Verreth verantwoordelijk voor de extra werklust, maar Toon Van Hoyweghen stipt aan dat daardoor kansen geboden worden om de studentenstem te laten klinken op plaatsen waar het belangrijk is.

In de structuur van de Arteveldehogeschool wordt de stem van de student systematisch meegenomen, licht de spreker toe. In verschillende advies- en beslissingsraden zijn plaatsen voor studenten voorbehouden, met medebeslissings- en zelfs vetorecht.

Aan andere instellingen is studentenparticipatie helemaal niet zo sterk uitgebouwd, stelt de spreker. De stuvers daar, die een even groot engagement en hart voor het onderwijs hebben, hebben niet dezelfde mogelijkheden, want de instellingen zijn niet verplicht om een sterke en slagkrachtige studentenparticipatie uit te bouwen. Er zijn regels die stellen dat de stem van de student moet doorklinken, beaamt de spreker, maar veel instellingen doen aan schijnparticipatie, met geformaliseerde vergaderingen.

Studenten die naast hun studies en andere activiteiten ervoor kiezen om overdag en 's avonds bezig te zijn met het laten klinken van de stem van de student, nemen een sterk engagement op, benadrukt de spreker.

Er was de voorbije jaren in de instelling een groei van het aantal studentenvertegenwoordigers, schetst de spreker. De reden daarvoor is dat een aantal studenten meerdere jaren meedraaide. Hierdoor klonk de stem van de studenten meer door en werd de eerste stap gezet op het vlak van kennisoverdracht aan de studenten over de kracht van participatie.

Het is onmogelijk om op een jaar tijd alle studenten goed te informeren over de inhoud en het belang van studentenparticipatie. Veel instellingen zetten niet de middelen in om dit bewustmakingsproces bij de studenten vorm te geven.

Toon Van Hoyweghen bevestigt dat een participatiecoach een positieve kracht is. Hij pleit ervoor om deze functie in alle instellingen in te voeren. De structuur en het kunnen doorgroeien is ook van belang voor de dossierkennis. Het voorzitterschap van de studentenraad binnen de opleiding is voor veel studenten al een

hoge drempel. In die functie komen vanuit alle richtingen vragen over de mening van de studenten over allerlei thema's. Als kersvers voorzitter is het onmogelijk om op korte termijn de hele instelling en alle processen te kennen om op alle vragen correct te kunnen antwoorden. Zelfs de spreker is daar, na enkele jaren stuverschap, niet toe in staat.

Continuïteit en ondersteuning zijn dan ook van cruciaal belang, beklemtoont de spreker. En daarvoor zijn er dus middelen nodig. Zonder middelen is er geen ondersteuning en blijven de studenten het gevoel hebben dat ze niet kunnen participeren en dat ook niet geapprecieerd wordt.

Het voordeel van de Arteveldehogeschool is volgens de spreker dat studentenparticipatie de voorbije jaren een aantal gezichten heeft gekregen. Dat zorgt ervoor dat medewerkers sneller met hen contact opnemen en meer belang hechten aan de stem van de studenten. Het gevaar is dat dit veel werk met zich meebrengt. Een instelling die systematisch moet rekening houden met wat de studenten te zeggen hebben, moet extra overleg plannen, zorgen voor informatiedoorstroming, het bevragen van studenten enzovoort. Werk dat tijd vergt en waarover veel instellingen niet beschikken, omdat de middelen er niet zijn.

Er moet ruimte zijn voor studentenparticipatie. Dat is de duidelijke oproep van VVS. Studentenvertegenwoordigers hebben nood aan een systematisch beleid, aan ondersteuning, stimulering, duidelijkheid en gedragenheid. Als zij voelen dat de instelling participatie als een meerwaarde ziet, zullen de studenten zich sneller engageren. Als studenten dat niet voelen, zijn ze veel minder op de hoogte van wat studentenparticipatie betekent en minder geneigd om eraan deel te nemen. Als studenten ervaren dat ze tijd en energie investeringen in formele overleggen waar verder niets mee gebeurt, is het begrijpelijk dat ze afhaken. Ondersteuning is essentieel. Daarom gaat de Vlor na hoe dit verbeterd kan worden, voor alle studentenvertegenwoordigers.

Toon Van Hoyweghen besluit met de oproep aan de parlementsleden om in die ondersteuning te voorzien.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkomsst van Ann Brusseel

Met betrekking tot de door diverse sprekers naar voor gebrachte problemen had *Ann Brusseel* graag duidelijk vernomen welke instellingen er precies geconfronteerd worden met welke problemen en hoe ze daaraan tegemoet proberen te komen. Waar zijn er, naast de Arteveldehogeschool, bijvoorbeeld nog participatiecoaches actief? Welke instellingen hebben desgevallend een andere vorm van ondersteuning voorzien en over welke ondersteuning gaat het dan?

De Codex Hoger Onderwijs stipuleert dat er aan elke instelling een studentenraad moet zijn, maar voorziet niet dat studenten in alle verschillende raden, vergaderingen en organen moeten zetelen. In dat licht bezien, had ze graag vernomen of VVS al eens grondig heeft nagegaan wat de aangehaalde vergaderdruk precies inhoudt, welke vergaderingen de meest noodzakelijke zijn en of daar eventueel, in overleg met de instelling, in geselecteerd kan worden. Sommige instellingen hebben een intense vergadercultuur, andere instellingen hebben dat (iets) minder. Hebben de studentenvertegenwoordigers al aangekaart wat die verschillende vergaderculturen voor hen betekent? Wordt die vergader-

cultuur als problematisch ervaren door de studenten, of vinden ze dat het goed zit met de vergadercultuur aan hun instelling? Als de druk te zwaar zou zijn, welke andere mogelijkheden zien de studenten dan eventueel?

Gesteld dat het parlement, ingaande op de overweging dat er te weinig studentenvertegenwoordigers zijn om te zetelen in alle vergadergremia, via een decretale ingreep het aantal vergaderingen waaraan studenten mogen participeren beperkt, is het gevaar dan niet reëel dat er finaal minder inspraak zal zijn dan sommige instellingen bereid zijn toe te staan? Het lid wijst er daarbij op dat de decreetgever zich tot op heden niet gemengd heeft in de kwestie welke vergadergremia er open staan voor de studentenvertegenwoordigers. Dat er een hoge werklast is, is dus zeker niet te wijten aan de decreetgever. Het lid is er trots op dat het haar partijgenote, Marleen Vanderpoorten, is, die van de studenteninspraak een decretaal recht gemaakt heeft. Het is echter zeker geen decretale verplichting geworden met een te behalen urenquotum. Men moet er zich dus van bewust zijn dat, door daar nu wel op in te grijpen, het niet ondenkbaar is dat men plots meer dan wel minder te doen zou kunnen hebben dan men eigenlijk zelf wenst.

In het verlengde daarvan stelt de spreekster ook vast dat men wars is van meer betutteling en allicht dus ook niet meer regels wil. Hebben de sprekers desgevallend met hun instellingen afgetoetst welke instellingen wel akkoord zouden kunnen gaan met een meer gedetailleerde regeling?

Het lid wil dus van de studentenvertegenwoordigers vernemen aan welke instellingen er zich problemen voordoen, en aan welke instellingen er desgevallend wel een goede dialoog is en waar dat dan aan ligt. Ze gaat er daarbij vanuit dat men hierover cijfermateriaal verzameld heeft en deze thematiek allicht al eens degelijk in kaart heeft gebracht. En heeft men deze kwestie ook al eens aangekaart bij de onderscheiden aanspreekpunten (vicerectoren Studentenzaken, algemeen directeurs, directeurs bevoegd voor studentenzaken en onderwijs) van de verschillende instellingen?

Met betrekking tot de kwestie van het aantal studenten dat men warm kan maken om de taak van studentenvertegenwoordiger op te nemen, wenst Ann Brussel te vernemen welke acties er op het getouw zijn gezet om meer studenten daarvoor warm te maken en welke kanalen daarvoor gebruikt zijn. In het verlengde daarvan zou het het lid niet verbazen mocht het veelvuldig klagen – op sociale media – over de hoge werklast, niet bepaald bevorderlijk zijn voor het aantrekken van nieuwe vertegenwoordigers. Ze maakt hierbij de vergelijking met de problematiek van het lerarenberoep. Naarmate er daarover meer negatieve berichtgeving is, gaat de aantrekkelijkheid van het beroep achteruit.

Voor wat de administratieve lasten en het lang uitblijven van kostenvergoedingen betreft, vraagt de spreekster of de studenten daarvoor al bondgenoten gezocht hebben onder het personeel van de hogescholen en universiteiten. Ook bij hen moet er toch sprake zijn van administratieve last (verzamelen van verantwoordingsstukken voor de catering van vergaderingen, verzamelen van bonnetjes om onkosten te staven, en dergelijke meer). Hebben de studenten dus eigenlijk al eens de bureaucratie van de instelling in kaart gebracht? Ook hierover heeft de decreetgever overigens niets opgelegd.

De door sommigen aangehaalde schijnparticipatie moet volgens Ann Brussel in kaart worden gebracht en kan aangeklaagd worden bij de ombudsman. Dat is voorzien in de Codex Hoger Onderwijs. Ze had dan ook graag vernomen hoeveel studentenvertegenwoordigers zich de afgelopen jaren hiervoor tot de ombudsman gewend hebben. Of is men – alternatief – bij deze of gene geleiding van de instelling zelf gaan klagen? Men kan immers wel het gevoel hebben dat het om

schijnparticipatie gaat, maar het wordt pas reëel als hierover ook klachten zijn ingediend en als dit bewezen is.

De spreekster is verder de mening toegedaan dat er effectief een aantal instrumenten zijn die de studentenparticipatie kunnen vergemakkelijken. Ze denkt daarbij onder andere aan een gedeeld internetplatform. Ze vraagt zich af of de hogescholen en universiteiten bereid zijn om hierin te investeren. Is ook dit gegeven op de een of andere manier in kaart gebracht?

Met betrekking tot de kwestie van de continuïteit, wijst het lid erop dat dit probleem niet enkel eigen is aan de studentenvertegenwoordiging bij de hogeronderwijsinstellingen. Ook in het politieke bedrijf, bijvoorbeeld, is dit probleem aan de orde. Haars inziens moet elke organisatie haar eigen continuïteit verzorgen. De betrokkenen zelf zijn de enigen die daaraan kunnen werken. Zoiets kan decretaal alleszins niet worden opgelegd of afgedwongen.

Het lid vindt het ook vreemd dat hier gesteld werd dat alle andere studenten continu bevroegd moeten worden. Niet alleen is zoiets veel te veel werk, het staat ook op gespannen voet met het vertegenwoordigend statuut van de studentenvertegenwoordigers. Ze trekt opnieuw de parallel met het politieke bedrijf, waar men weliswaar de vinger aan de pols houdt bij de achterban, maar toch ook niet voor alles permanent terugkoppelt naar de bevolking. De volksvertegenwoordigers mogen immers geacht worden met kennis van zaken het volk te vertegenwoordigen. Als men toch zou opteren om de voltallige studentenpopulatie over van alles en nog wat te bevragen, stelt men eigenlijk de figuur van de vertegenwoordiging as such in vraag.

De Vlor onderschrijft in zijn advies de, ook hier geopperde, vraag van de studentenvertegenwoordigers naar vorming. Ze had graag vernomen wat men concreet verstaat onder en verwacht van die vorming. Over welk pakket en over hoeveel uur zou het moeten gaan? Wenst men dat de decreetgever verplichte vorming oplegt en dreigt dit op zijn beurt ook niet te leiden tot uitval bij de studentenvertegenwoordigers? Overigens zou ook dit opnieuw een element zijn dat de administratieve werklast verhoogt, aangezien ook dit gemonitord zou moeten worden.

Een en ander brengt Ann Brusseel bij de kwestie van de competenties die de studentenvertegenwoordigers onmiskenbaar verwerven door het uitoefenen van hun functie. Ze wijst er dienaangaande op dat bij een verdere formalisering en inbedding in regels, en bij verdergaande ondersteuning door bijvoorbeeld participatiecoaches, heel wat van de huidige zelfstandigheid verloren dreigt te gaan, waardoor er niet of nauwelijks nog sprake zal zijn van extra competenties.

Van de participatiecoach zelf had ze graag vernomen hoeveel studentenvertegenwoordigers ze momenteel aan het coachen is en of dit haar enige taak is, dan wel slechts een onderdeel van haar functie. Is ze hiervoor ingeschaald als ATP-er, of geldt er nog een ander statuut? Tevens vraagt ze of het in bepaalde studierichtingen moeilijker dan wel makkelijker is om studentenvertegenwoordigers te rekruteren. Kan ze vanuit haar praktijk mogelijk suggesties meegeven om de taakbelasting voor de studentenvertegenwoordigers wat te verlichten?

1.2. Tussenkost van Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman heeft haar universitaire studies gedaan in Groot-Brittannië, waar er een zeer sterke cultuur van studentenparticipatie bestaat. Een aantal van de verkozen studentenvertegenwoordigers kon zelfs een bestuursjaar uittrekken voor het uitoefenen van hun mandaat en werd hiervoor ook vergoed. De cultuur was in die tijd ook een stuk activistischer, daar waar men in Vlaanderen

ondertussen geëvolueerd is naar een meer constructieve en meer professionele medebestuurscultuur. Hierdoor is de taak er echter ook zwaarder op geworden, waardoor er nieuwe vragen rijzen.

Het lid hoort in essentie twee zaken in de diverse tussenkomsten. Vooreerst de vraag naar een soort cultuurverandering bij de instellingen zelf. Men wil meer geapprecieerd worden, ernstig genomen worden en gewaardeerd worden. Anderzijds is het ook de vraag welke decretale ingrepen er gedaan kunnen worden om die cultuur te (helpen) keren. Met name dat laatste is het lid niet meteen duidelijk geworden. Ook is het haar niet duidelijk of er hierover eensgezindheid bestaat binnen de studentenvertegenwoordigingen.

Moet er een kader geschapen worden voor een meer uniforme valorisering – bijvoorbeeld via de toekenning van certificaten – van de verworven competenties en zo ja, wat verwacht men dan precies van de decreetgever? Kan men voorbeelden geven van good practices die elders hun nut bewezen hebben?

Met betrekking tot de piste van een beleidsplan is de NVAO de mening toegedaan dat zulks niet per se decretaal verankerd moet worden. Delen de studentenvertegenwoordigers die mening of menen ze dat het toch goed ware om de hogeronderwijsinstellingen op de een of de andere manier te verplichten een beleidsplan op te maken? De verplichting om een dergelijk plan op te maken, laat overigens onverlet dat de instellingen inhoudelijk een grote vrijheid kunnen behouden.

In het verlengde daarvan is het ook de vraag of een gegeven zoals coaching decretaal verankerd moet worden, dan wel of dit een element is dat kan meegenomen worden in een beleidsplan?

Een verder probleem waar de studentenvertegenwoordiging mee te kampen heeft, is het gebrek aan diversiteit. Allicht is dit probleem – dat mogelijks deels van financiële aard is – niet op te lossen door enkel te voorzien in een betere (pre)financiering. Welke zijn de niet-financiële drempels die een meer diverse studentenvertegenwoordiging in de weg staan? Is daar al onderzoek naar gebeurd en heeft men kennis van good practices om de diversiteit te bevorderen?

Is er, met de toenemende internationalisering van het hogeronderwijsveld, ook al internationaal vergelijkend onderzoek gedaan naar de manier waarop studentenvertegenwoordiging in andere landen wordt aangepakt? Welke incentives worden in andere landen toegepast?

Er bestaat momenteel ook een piste om de indeling van het academiejaar vrij grondig te herzien. Door nieuwe aanvangsdata, zouden de lesweken mogelijk nog meer gecondenseerd kunnen worden met een dito werkdrukverhoging voor de studenten tot gevolg. Verwacht men dat dit een negatieve impact zal hebben op de studentenparticipatie, of kan dit worden opgevangen?

Ook de studentenraad van de KU Leuven heeft aan de commissieleden een korte nota bezorgd, waarin deze zich uitspreekt tegen een aantal punten die hier naar voor werden gebracht. Zo is men niet te vinden voor de piste van een studentencoach omdat deze de onafhankelijkheid van de studentenvertegenwoordiging in het gedrang kan brengen. Evenmin ziet men heil in een betere vergoeding, omdat dit afbreuk dreigt te doen aan de intrinsieke motivering van de vertegenwoordigers. Ook de prefinanciering wil men niet decretaal geregeld zien, omdat de instelling dat zelf kan regelen. En ook een bestuursjaar hoeft voor hen niet. Wat er dan wel moet gebeuren, is het lid echter niet geheel duidelijk. Evenmin is het haar duidelijk hoever de consensus tussen studentenraden en -ver-

tegenwoordigers nu precies rijkt over de eventueel te nemen maatregelen inzake cultuuromslag en decretale maatregelen.

1.3. Tussenkomsst van Paul Cordy

Paul Cordy stelt vast dat het schema van de vertegenwoordigende instanties waarin studenten zetelen zeer omvattend en ingewikkeld is. Het aantal uren dat men daaraan moet besteden is dan ook navenant. Dat doet bij hem de vraag rijzen of men structureel wel goed zit met de manier waarop de studentenvertegenwoordiging wordt aangepakt. Moet men effectief in iedere raadsgeleding gaan zitten? Kan er niet efficiënter en minder vergaderd worden? Mogelijk ware het aangewezen om de zaken wat selectiever aan te pakken. Door uit te zoeken welke de cruciale punten zijn waarop studentenvertegenwoordiging absoluut noodzakelijk is, kan men minder belangrijke zaken links laten liggen. Die optimaliseringsoefening zou zowel door de studenten zelf, als door de betrokken instellingen gemaakt moeten worden. Beide kunnen op die manier winnen aan rendement.

Diverse instellingen hebben een statuut voor de studentenvertegenwoordigers uitgewerkt. De spreker heeft echter opgevangen dat dit statuut niet altijd gerespecteerd wordt. Zo zouden bepaalde professoren daar geen rekening mee willen houden. Heeft men een zicht op de omvang van dit probleem? Wordt ditesignaleerd aan het bestuur van de instellingen, worden hierrond klachten geformuleerd en wordt daar gevolg aan gegeven? Hier stelt zich met andere woorden de vraag naar de afdwingbaarheid van het statuut.

De spreker memoreert dat hij in zijn studententijd aan de UFSIA verkozen werd voor de algemene vergadering. Omdat hij echter als enige kandidaat verkozen werd, met 17 van de in totaal 19 uitgebracht stemmen, was hij er zich van meet af aan van bewust dat zijn achterban zeer klein was. Hierdoor was hij genoodzaakt om voortdurend aan zijn medestudenten uit te leggen waar hij als studentenvertegenwoordiger precies mee bezig was. Vandaar ook zijn vraag aan de studentenvertegenwoordigers of ze over goede mogelijkheden beschikken om voeling te houden met en terug te koppelen naar hun achterban. Hoe ligt hun relatie tot de studentenpopulatie? Kan men met de hand op het hart zeggen dat men de studenten vertegenwoordigt of moet daar nog aan gewerkt worden? Valt daar met eenvoudige ingrepen nog winst te boeken? En hoe kan die werking nog meer worden bekendgemaakt? Meer bekendheid zou normaal immers ook een groter rekruteringsveld moeten opleveren.

Met betrekking tot de piste van de studentencoach heeft het lid een wat dubbel aanvoelen. Enerzijds is het een goede zaak dat men iemand heeft die wat kan begeleiden en die desnoods ook de nodige vorming kan geven. Maar anderzijds geeft men op die manier potentieel toch ook een stuk onafhankelijkheid op aan iemand die in loondienst van de instelling staat. Ook de informatiestroom naar de achterban kan hierdoor beïnvloed worden.

Voor wat specifiek de groep van de werkstudenten betreft, had het lid graag vernomen hoe deze – toch niet onbelangrijke groep – bij de studentenvertegenwoordiging wordt betrokken.

En, last but not least, had hij van de vicerector van de UAntwerpen graag vernomen waar zich, vanuit de instelling gezien, de grootste meerwaarde van studentenparticipatie situeert.

1.4. Tussenkost van Tine Soens

Tine Soens onderschrijft vooreerst ten volle het belang van studentenparticipatie. Tegelijk stelt ze, met de sprekers, vast dat deze participatie de laatste jaren steeds moeilijker lijkt te verlopen. Mandaten raken minder gemakkelijk ingevuld en studentenvertegenwoordigers geven aan dat ze een en ander steeds moeilijker kunnen combineren met hun studies. Dit alles is de afgelopen jaren ook reeds meermaals aan bod gekomen in deze commissie.

Het lid heeft hierover een aantal concrete vragen, die gebaseerd zijn op het advies dat de Vlor heeft uitgebracht over deze problematiek. Aangaande de kwestie van de continuïteit, komt het het lid voor dat met vorming al heel wat opgelost zou kunnen worden. Net zoals dat het geval is in andere jobs, kost het nieuwe studentenvertegenwoordigers immers behoorlijk wat tijd om zich in te werken in de materie. Deze inwerktijd kan via vorming zeker bekort worden. Ook participatiecoaches of studentencoaches kunnen hier een rol in spelen, maar nog niet alle instellingen hebben deze optie gelicht. Ware het aangewezen dat deze functie veralgemeend zou worden over alle instellingen heen? Het komt de spreekster ook voor dat dit zeker geen inbreuk hoeft te zijn op de onafhankelijkheid van de studentenvertegenwoordiging. Studenten zijn immers mondig genoeg om zich hiertegen te verzetten en om te wege op de invulling van de functie van participatiecoach.

Wat het statuut zelf betreft, vermeldde het advies dat een aantal instellingen nog steeds geen specifiek statuut hebben voor studentenvertegenwoordigers. Het lid vraagt zich af in hoeverre dat probleem ondertussen is opgelost en of er vanuit het parlement daarrond desgevallend actie moet worden ondernomen.

Ook het probleem van het gebrek aan – ruim gedefinieerde – diversiteit binnen de studentenvertegenwoordiging blijft vooralsnog bestaan. Dit zou voor alle betrokkenen een belangrijk aandachtspunt moeten zijn. Zijn er al denkpistes voorhanden over de manier waarop men dit zou kunnen aanpakken?

Afsluitend vraagt het lid naar de timing van de aanbevelingen die aangekondigd zijn vanuit de schoot van de Vlor.

1.5. Tussenkost van Orry Van de Wauwer

Als voormalig studentenvertegenwoordiger aan de UAntwerpen kan *Orry Van de Wauwer* zich heel goed herkennen in de problemen die hier naar voor werden gebracht. Dat geldt dan met name voor het gebrek aan continuïteit dat logischerwijze samenhangt met het snelle verloop van de studentenpopulatie. Het is bijzonder frustrerend om te moeten vaststellen dat op één jaar tijd het werk van jaren en van meerdere mensen helemaal teniet kan worden gedaan. Mogelijk is een participatiecoach een goede piste om die kloof te helpen overbruggen.

Wat het werkvolume van de studentenvertegenwoordigers betreft, en dan met name het aantal vergaderingen waaraan ze moeten deelnemen, zijn er volgens het lid zeker parallellen te trekken met het politieke bedrijf.

Voor deze hoorzitting heeft VVS ook de niet-aangesloten studentenorganisaties bevroegd. Klopt het dat zij mee betrokken zijn, want dat ware natuurlijk wel positief?

Voor wat de systemen voor de verkiezing van studentenvertegenwoordigers betreft, werden tijdens de toelichting de rechtstreekse en de getrapte verkiezing

aangehaald. Het lid vermoedt dat er ook mengvormen bestaan die de voordelen van beide systemen combineren.

De spreker heeft uit de uiteenzetting begrepen dat er aan de Arteveldehogeschool per opleidingsniveau een participatiecoach is, in totaal 19 personen. Zijn zij allemaal voltijds hiermee bezig, of hebben ze ook nog een ander takenpakket? In het laatste geval ware het misschien wenselijk om de functie wat meer te gaan groeperen. Qua expertiseopbouw lijkt dat alleszins efficiënter.

Hij kan verder ook de bedenking van Paul Cordy onderschrijven over de onafhankelijkheid die mogelijk in het gedrang zou kunnen komen door de ondersteuning via een participatiecoach. Die discussie leefde ook destijds al binnen het bureau van zijn studentenraad, toen vanuit de universiteit de mogelijkheid tot ondersteuning werd aangeboden. Toenmaals werd daarvoor bedankt. Op heden is die ondersteuning er aan de UAntwerpen wel degelijk en lijkt ze ook goed te functioneren. In hoeverre zijn de studentenraden nu veralgemeend vragende partij voor dergelijke vormen van ondersteuning?

Bij het beleidsplan dat elke instelling zou moeten opstellen, stelt Orry Van de Wauwer zich de vraag of dit wel het meest geschikte instrument is om een cultuuromslag teweeg te brengen qua participatiecultuur. Het is sowieso overigens moeilijk om verandering te brengen in een ingebakken cultuur. Ook vreest hij dat een dergelijk beleidsplan de werklast nog zal verhogen. Eventueel kan er gedacht worden aan een opt-outpiste. Indien een studentenraad dit geen nuttig instrument zou achten, moet hij aan zijn instelling het advies kunnen geven om geen dergelijk plan op te maken. Een beleidsplan is uit zijn aard ook meer een generiek instrument om strategische doelstellingen teweeg te brengen, terwijl een participatiereglement een heel stuk meer juridisch afdwingbaar is.

Het lid heeft ook begrepen dat de in de schoot van de Vlor bestaande werkgroep aan het onderzoeken is welke wijzigingen in het Participatiedecreet nog nodig zouden kunnen zijn. Op vandaag is de verwijzing naar de noodzakelijke ondersteuning nog behoorlijk vaag. Allicht is het ook geen goed idee om een al te expliciete oplijsting te gaan hanteren, maar mogelijk kunnen wel een aantal minimumvereisten worden benoemd waaraan een instelling moet voldoen qua ondersteuning van de studentenvertegenwoordigers.

De spreker heeft ook zijn bedenkingen bij de piste van het beter financieel verlonen van de studentenvertegenwoordigers. Het betreft hier immers een waardevol engagement dat niet echt in geld kan uitgedrukt worden. Mogelijk zijn er echter ook andere manieren om dat engagement te valoriseren. Hij denkt daarbij onder andere aan het toekennen van credits voor de op die manier verworven competenties. Toen hij nog studentenvertegenwoordiger was, werd overigens ook reeds langs deze lijnen gedacht.

1.6. Tussenkoms van Koen Daniëls

Koen Daniëls vraagt of er qua studentenparticipatie een groot verschil bestaat tussen de hogescholen en de universiteiten. Zo ja, is dit dan geen indicatie van het feit dat er aan hogescholen en universiteiten andere noden bestaan qua participatie? Dit zou ook betekenen dat men zich moet hoeden voor een te grote uniformisering.

Blijkbaar zijn er onder de hogeronderwijsinstellingen goede en minder goede leerlingen qua participatie. Het is hier allicht niet de plaats om ze te gaan opnoemen, maar het ware misschien niet slecht mocht zulks op een ander forum eens degelijk opgelijst worden. Het is immers niet omdat bepaalde instellingen op een aantal punten in gebreke blijven, dat er een algemene decretale maatregel

ten aanzien van alle instellingen moet getroffen worden. Het is in dat geval beter om gewoon de betrokken instellingen aan te spreken. De kernvraag is dus of het in een aantal instellingen wat minder gaat, dan wel of er overal in Vlaanderen problemen zijn op dit vlak.

Als voormalig studentenvertegenwoordiger in allerlei organen (permanente onderwijscommissie, faculteit, departement, richtingsraden enzovoort) herinnert het lid zich levendig dat er soms hard geknokt moest worden om aanwezig te mogen zijn op een aantal vergaderingen. Eenmaal de aanwezigheid van studentenvertegenwoordigers dan verworven, dook echter soms de vraag op wat men er nu precies mee aankon en wat er met de geleverde input gebeurde. Die vraag lijkt ook bij de huidige studentenvertegenwoordigers nog actueel te zijn. En dat hoeft ook niet te verbazen als men het tijdens de toelichting getoonde – behoorlijk ingewikkelde – schema van de participatiestructuur bekijkt. Vandaar de vraag of een teveel aan participatie niet schadelijk dreigt te worden. Is het, bijvoorbeeld, noodzakelijk of nuttig om deel te nemen aan de vergaderingen van het comité voor preventie en bescherming op het werk? Ware het niet aangewezen om selectief te zijn en enkel deel te nemen aan die gremia en vergaderingen waar men het verschil kan maken?

Niet enkel de in de stijgers staande nieuwe academische kalender kan studentenparticipatie moeilijker maken, ook nieuwe onderwijsconcepten (meer papers, meer groepswork en dergelijke) dreigen dat effect te hebben. Zien de studentenvertegenwoordigers dit ook zo?

Het lid peilt ook naar de verhouding tussen de verschillende studentenraden. Hij verwijst dienaangaande naar het feit dat de studentenraad van Leuven een apart en andersluidend advies heeft overgemaakt aan de parlementsleden. In meer algemene zin had hij dan ook graag vernomen hoe de verhoudingen op dit moment precies liggen tussen de diverse organisaties en raden. Als parlements lid is het voor hem niet onbelangrijk om te weten of VVS nog alles en iedereen afdekt.

Voor wat de piste van de studentencoach betreft, treedt Koen Daniëls de bedenking bij dat er een zeker risico op sturing en bevoogding kan bestaan. Hij vraagt zich af of het een optie kan zijn om bij een vertrouwensbreuk de studentenvertegenwoordigers in de mogelijkheid te stellen de studentencoach te 'ontslaan'. Of moeten de studenten misschien al veel vroeger, met name bij de aanstelling van de studentencoach, betrokken worden?

Wat de soms problematische zoektocht naar vrijwilligers voor de studentenraden betreft, meent het lid dat het hier een algemeen maatschappelijk probleem betreft. Zowat alle maatschappelijke geledingen (oudercomités, sportverenigingen, jeugdbewegingen, kookploegen voor jeugdbewegingen en dergelijke meer) hebben hiermee af te rekenen. Dit fenomeen is zich overigens al jaren geleden beginnen aftekenen.

Met betrekking tot het statuut van studentenvertegenwoordiger en de financiële valorisatie die daar desgevallend bij zou horen, vraagt het lid hoeveel een en ander precies zou mogen kosten. Aan welk bedrag denkt men, en is dit bedrag ook bedoeld om de gemaakte onkosten te dekken of dient er ook een afzonderlijke onkostenvergoeding te zijn? Kan een studentenvertegenwoordiger die niet goed functioneert dan ook desgevallend zijn vergoeding kwijtraken? En zijn het dan de studenten die daarover beslissen? Dit kunnen praktische modaliteiten lijken, maar ze zijn wel belangrijk.

Verder laat de spreker nog opmerken dat een eventuele internationale vergelijking beperkt moet zijn tot systemen die vergelijkbaar zijn met de wijze waarop men in Vlaanderen de studentenparticipatie georganiseerd heeft.

Afsluitend geeft hij nog mee dat in dit digitale en meer informele tijdperk de communicatielijnen met docenten en professoren erg kort zijn geworden. Dit is een behoorlijk recent fenomeen dat potentieel een grote impact kan hebben op de formele studentenparticipatie. Waarom zou een student die een probleem heeft er immers nog voor kiezen om dit aan te kaarten via zijn studentenvertegenwoordigers als hij dit ook rechtstreeks kan bespreken met de betrokken docent of professor?

2. Antwoorden van de genodigden

2.1. Antwoorden van Lien Segers

Op de vraag naar het statuut waarin zij als participatiecoach werkt, antwoordt *Lien Segers* dat ze binnen haar hogeschool het ATP-statuuut heeft en 30 percent vte kan besteden aan de coaching van de overkoepelende studentenraad. De coaches van de afzonderlijke opleidingsstudentenraden hebben elk 5 tot maximum 10 percent vte voor hun coachingfunctie. De percentages worden bepaald door de opleidingsdirectie en zijn gerelateerd aan de omvang van de opleiding. Zo is de coach die 10 percent vte heeft verbonden aan de grootste opleiding, met het grootste aantal studentenvertegenwoordigers. Al bij al gaat het dus om eerder kleine percentages. Daarnaast zijn de betrokken medewerkers doorgaans ook actief als trajectbeheerder, als leercoach of bij de studentenvoorzieningen.

De participatiestructuur van de Arteveldehogeschool is niet van bovenuit opgelegd, maar is mettertijd gegroeid vanuit de vragen van de studentenvertegenwoordigers. Initieel was er enkel een overkoepelende studentenraad, maar over de loop der jaren zijn er meer en meer studentenvertegenwoordigers gaan zetelen in de diverse interne raden. Specifiek voor wat het CPBW betreft, wordt vooraf de agenda doorgegeven. Als daar geen voor de studenten interessante punten op staan, neemt de studentenvertegenwoordiger ook niet deel aan de vergadering. In wezen is het dus enkel als er een vraag is vanuit de overkoepelende studentenraad aan het CPBW dat er een studentenvertegenwoordiger deelneemt aan de werkzaamheden. Alles verloopt dus vraaggestuurd.

In de andere raden op het Arteveldeniveau, zoals de academische raad en de stuvoraad, gaat het wel degelijk over overleg met het hogeschoolbestuur of andere geledingen van de hogeschool over vragen die vanuit de studenten komen. Die raden zijn dus wel degelijk toegespitst op het werk van de studentenvertegenwoordigers. Werkgroepen komen dan weer enkel tot stand wanneer daar nood aan is.

De spreekster begrijpt dus dat er opmerkingen komen over het grote aantal gremia en vergaderingen, maar de hogeschool speelt hiermee enkel in op vragen vanuit de studentenvertegenwoordiging.

Wat de rol van een participatiecoach betreft, spreekt het voor zich dat de coaching volkomen neutraal en vraaggestuurd moet gebeuren. Zulks vergt ook een degelijke vooropleiding als coach. Bij de Arteveldehogeschool gebeurt de aanstelling van de participatiecoaches binnen de opleidingen door de opleidingsdirecteurs en wordt de overkoepelende participatiecoach aangesteld door de algemeen directeur.

2.2. Antwoorden van Frédéric Piccavet

Frédéric Piccavet laat eerst en vooral opmerken dat er vertrokken is vanuit een reële problematiek, die oplossingen behoeft, en waarvoor men momenteel niet de geschikte middelen van aanpak heeft. Daardoor is men op verschillende niveaus gaan nadenken over wat er moet gebeuren. Daaruit kon geconcludeerd worden dat er een hele reeks aan maatregelen nodig zal zijn. Veel daarvan staan reeds in het advies van de Vlor van 9 mei 2017.

Een aantal van de tijdens deze bijeenkomst gestelde vragen gaan echter over wat er gebeurt op het niveau van de instellingen. Ook daar worden veranderingen nagestreefd door de studentenvertegenwoordigers, maar de toestand kan zeer verschillen van instelling tot instelling. Daarover gebundeld informatie verschaffen is dan ook niet evident. Ook een opdeling tussen hogescholen enerzijds en universiteiten anderzijds, ligt in deze niet voor de hand.

VVS zou overigens maar wat graag onderzoek doen over welke problemen zich voordoen bij welke instellingen en, meer algemeen, welke instellingen welke praktijken toepassen, waar participatiecoaches goed werk leveren en hoe het zit op internationaal vlak. Het ware immers onmiskenbaar nuttig om hierover over meer kennis te beschikken. Momenteel is het voor VVS als overkoepelende organisatie van studentenraden echter onmogelijk om met de financiële middelen waarover het beschikt, dergelijk onderzoek uit te voeren. Mogelijk kan de NVAO samen met de instellingen hierin een rol spelen.

Daar waar de meeste hogescholen beschikken over een participatiecoach, is zulks doorgaans niet het geval voor de universiteiten. De UAntwerpen vormt hierop een uitzondering. In de mate dat de rol van de participatiecoach beperkt blijft tot een ondersteunende functie (opvolgen van het administratief werk, tijdig verrichten van de noodzakelijke financiële verrichtingen, opvolgen van dossiers en dergelijke meer) lijkt er ook niet onmiddellijk een probleem te rijzen qua beïnvloeding van de studentenparticipatie. Voor gewichtige dossiers die op een langlopende manier opvolging behoeven (cf. de kwestie van de eventuele wijziging van de academische kalender) kan er vanuit de universitaire studentenraden overigens ook iemand worden aangesteld, die betaald wordt om dit werk uit te voeren. Dergelijke betaalde medewerkers worden dan doorgaans tewerkgesteld aan de hand van een studentencontract. Hier situeert zich dus een verschil tussen hogescholen en universiteiten.

Met betrekking tot het bestaan van een echte vergadercultuur, kan de spreker zich voorstellen dat er allicht iets teveel organen en vergaderingen zijn. Het zijn echter de studentenraden zelf die elk voor zichzelf beslissen aan welke gremia en vergaderingen ze belang hechten en dus willen deelnemen. Een algemeen beleid ter zake is er niet. Als integraal deel van de instelling, is het voor de studenten echter principieel wel belangrijk dat minstens de mogelijkheid blijft bestaan dat er een student in ieder orgaan zetelt. Het kan dus niet de bedoeling zijn om de studentenparticipatie te gaan inperken. Wat niet belet dat er binnen elke instelling zelf wel degelijk eens kan nagegaan worden of er geen overdreven vergadercultuur heerst. Voor de rest spreekt het voor zich dat de studentenvertegenwoordigers wel degelijk prioriteiten stellen qua bij te wonen vergaderingen. Het moge duidelijk zijn dat men geen raden van bestuur, onderwijsraden, sociale raden of faculteitsraden zal missen. Maar zelfs al is men selectief qua bij te wonen vergaderingen, dan nog leeft er bij de studentenvertegenwoordigers vaak een aanvoelen dat men te weinig op de hoogte is van sommige zaken. Er schort hier en daar dus wel degelijk nog wat aan de informatiedoorstroming.

Op zich hoeven er voor de studentenvertegenwoordigers ook geen nieuwe regels te worden uitgewerkt. Die regels (bijvoorbeeld het statuut van studentenverte-

genwoordiger) zijn er immers al, maar ze werken niet altijd goed. Veel instellingen werken overigens al aan een verbeterende implementatie van de regels in kwestie. Maar mocht er op het niveau van de instelling een beleidsplan bestaan, dan zou zulks allicht nog beter kunnen worden aangepakt. De in de schoot van de Vlor bestaande werkgroep denkt ook langs die lijnen, met dien verstande dat er ook in een opt-outclausule zou worden voorzien. Een algemene vergadering zou dan bij stemming kunnen beslissen om geen beleidsplan op te stellen. Er leven echter ook nog andere ideeën. De werkgroep is momenteel nog volop actief, en zal allicht zijn verslag openbaar maken in mei of juni van dit jaar.

Doorgaans bestaan er wel degelijk contacten tussen de top van de hogescholen (algemeen directeurs) of de universiteiten (rectoren) en de studentenvertegenwoordiging. Veel hangt echter af van de goodwill van de betrokken personen. Dat is op zich natuurlijk een riskante situatie. Ook daarom ware het allicht beter om de inspraak structureel vast te leggen in een beleidsplan.

Vanuit de studentenraden wordt alleszins ook op diverse manieren geprobeerd om meer studenten tot participatie aan te zetten. Aantrekken van nieuwe studentenvertegenwoordigers is overigens uit de aard der zaak noodzakelijk. Samen met de instellingen zou op dit vlak nog veel meer mogelijk moeten zijn. Ook hier stellen de verschillende instellingen zich echter zeer uiteenlopend op. Dat leidt tot gemiste kansen.

Het terugdringen van overbodige administratieve last is een betrachting van eenieder. Maar soms zijn neergeschreven regelingen (in casu in een beleidsplan neergelegde afspraken) noodzakelijk als laatste redmiddel voor de studentenvertegenwoordigers. Degelijke kwaliteitsstandaarden vereisen nu eenmaal ook regelgeving.

Op de vraag of er ingeval van schijnparticipatie al naar de ombudsman gestapt is, antwoordt de spreker dat zulks bij zijn weten allicht nog niet veel is voorgekomen. Dit kan mee te wijten zijn aan het feit dat nogal wat van de betrokkenen niet het statuut van studentenvertegenwoordiger hebben en dat het te tijdrovend is om hiervoor te procederen bij de ombudsman. Niet iedere ombudsdienst pakt die kwesties overigens even goed aan. Een goede ombudsdienst moet alleszins voldoende neutraal zijn.

Naast het algemeen tekort aan kwalitatieve studentenvertegenwoordiging vormt de continuïteitsproblematiek het tweede grote aandachtspunt in de bundel van de studentenvertegenwoordigers. Die continuïteit is op heden slechts zeer matig en is vaak geheel afhankelijk van de inzet van individuele personen. Gezien het belang van een goede overdracht van informatie, kan hier zeker een rol zijn weggelegd voor, bijvoorbeeld, een participatiecoach of een andere ondersteunende medewerker. Ook technische hulpmiddelen, genre internetplatform, kunnen hierin een rol spelen en spelen ook wel degelijk al een rol. Maar ook die moeten op de een of andere manier georganiseerd en technisch ondersteund worden. Qua opstart en onderhoud vergen ook deze hulpmiddelen dus de nodige tijdsinvestering. Het is met andere woorden geen zuivere winst.

Op de vraag of het formaliseren van via studentenvertegenwoordiging verworven competenties niet te ver gaat, antwoordt de spreker negatief. Het is belangrijk dat verworven competenties erkend en gevaloriseerd worden. Zulks impliceert overigens ook dat de rest van het (formele) leerproces wat minder en lichter wordt.

De vraag of een beleidsplan effectief het beste instrument is, is moeilijk te beantwoorden. Het is alleszins de piste waar men nu op is uitgekomen. Op vandaag lijkt dit het grootste potentieel te hebben om positieve veranderingen te

genereren. Op zich zal het allicht niet volstaan om een cultuuromslag teweeg te brengen, maar het kan daar alleszins – doordat er over een aantal zaken zal moeten worden nagedacht – toe bijdragen. Een degelijk participatiereglement zou inderdaad wel meer afdwingbaar zijn, maar ook dat is niet alleenzalmakend als er geen echte participatiecultuur is.

Die cultuuromslag proberen de studentenvertegenwoordigers op heel veel verschillende manieren en op verschillende niveaus te bewerkstelligen. Daarnaast kan ook de decreetgever hierin zeker een rol spelen.

Qua financiële remuneratie van de studentenvertegenwoordiging, vermeldt het advies van de Vlor dat er, voorafgaand aan de eventuele invoering van een financieringssysteem, best onderzoek naar deze kwestie zou gebeuren. VVS is niet uitgesproken pro of contra de invoering daarvan. Wel ware het een goede zaak om eens na te gaan hoe zulks in het buitenland geregeld is en wat de respectieve voor- en nadelen van de verschillende systemen zijn. Al moet men daarbij natuurlijk wel voorzichtig zijn qua vergelijkbaarheid van de situaties. Maar er kan dan later minstens beslist worden op basis van goede informatie. Het moge daarbij overigens wel duidelijk zijn dat VVS zelf de middelen niet heeft om een dergelijk onderzoek uit te voeren.

Wat de vraag naar de actuele verhouding tussen de verschillende studentenraden betreft, benadrukt Frédéric Piccavet dat over het huidige thema zeker meer dan voldoende informatie is verstrekt. Er zijn informatiebundels gemaakt, er is een persbericht over verstuurd en de algemene vergadering van iedere studentenraad is aangeschreven. Daar waar VVS informeel wel degelijk contact heeft met iedere studentenraad in Vlaanderen, klopt het ook dat vijf studentenraden niet zijn aangesloten bij VVS. Er is echter enkel van Luca Arts en UCLL geen standpunt ontvangen. Met de studentenraden van de UAntwerpen, de KU Leuven en de Erasmushogeschool Brussel is midden februari echter wel degelijk samengezeten, ook over deze hoorzitting. Er is daarbij een volledige update verschaft over het dossier. De betrokken studentenvertegenwoordigers lieten weten niet achter alle punten te kunnen staan, maar waren het eens over het feit dat er zich wel degelijk een probleem stelt. Op vraag van de minister is er tevens voor gezorgd dat er in de werkgroep van de Vlor ook studenten van de niet-aangesloten studentenraden zetelen. Vanuit VVS zetelen er daarom nu vier studenten en vanuit de niet-aangesloten studentenraden zetelen er drie studenten. Het is immers belangrijk om in de Vlor de stem van zoveel mogelijk studenten te vertegenwoordigen.

Dat de universiteiten en de hogescholen niet voor alles over dezelfde kam geschoren mogen worden klopt. Dat vloeit logischerwijze ook al voort uit het verschil in duur van de opleidingen, die noopt tot een andere manier van werken qua studentenparticipatie. Bij beide types van instelling zien de studentenvertegenwoordigers zich echter hoe dan ook genoodzaakt om prioriteiten te stellen qua gremia en vergaderingen.

De spreker onderschrijft de opmerking dat alle maatschappelijke organisaties (jeugdbewegingen, sportclubs enzovoort) het tegenwoordig moeilijk hebben bij het vinden van vrijwilligers. Dit probleem is echter des te pregnanter bij de studentenparticipatie omdat het daar om een puur vertegenwoordigende opdracht gaat, waarbij men de stem van de studenten wil vertolken in alle geledingen van de hogeronderwijsinstellingen.

Op de vraag welke oplossingen er nu concreet voorgesteld worden vanuit de studentenvertegenwoordiging, kan en wil de spreker hic et nunc geen eenduidig antwoord geven. Hij wil zich vandaag immers beperken tot het schetsen van de

algemene problematiek. Die moet men eerst kennen om er dan de juiste conclusies aan te verbinden.

Met betrekking tot de kwestie van een nieuwe indeling van het academiejaar heeft VVS een standpunt ingenomen waarin onder andere gesteld wordt dat ervoor gezorgd moet worden dat deze nieuwe indeling niet teveel afbreuk doet aan de werkzaamheden van vrijwilligers en vertegenwoordigers allerhande. Men moet dus ook steeds voldoende oog hebben voor de niet-studiegerelateerde aspecten.

2.3. Antwoorden van Ann De Schepper

Ann De Schepper wil eerst en vooral ingaan op de basisvraag naar wat de meest cruciale bijdrage is die er vanuit de instelling geleverd kan worden aan het functioneren van de studentenvertegenwoordigers. Ze onderstreept dat men de studentenvertegenwoordigers altijd als partners moet behandelen en dus ook steeds aanspreekbaar moet zijn. Dat impliceert dat er gezorgd moet worden voor een adequate ondersteuning en valorisatie.

Wat die ondersteuning precies moet inhouden, moet in samenspraak met de studentenvertegenwoordigers worden uitgemaakt en kan verschillen van instelling tot instelling. Als er, bijvoorbeeld, een participatiecoach is, dan kan die ondersteunend optreden. Is er geen participatiecoach, dan moet de ondersteuning op een andere manier gebeuren. Het kan dan onder andere gaan over vorming op maat. Dat er bereidheid tot ondersteuning is vanuit de instelling moet te allen tijde duidelijk zijn voor de studentenvertegenwoordigers. Meer steun, brengt overigens ook een betere continuïteit met zich.

Qua valorisatie lopen de meningen nogal uiteen, ook bij de studenten. Een pecuniaire verloning lijkt haar alleszins niet de meest voor de hand liggende piste. Enkele hogescholen werken momenteel al met een creditsysteem. Aan de UAntwerpen heeft men, in overleg met de studenten, geopteerd voor een certificaat waarin duidelijk wordt gemaakt welke functie een vertegenwoordiger heeft bekleed en welk engagement hij is aangegaan. In dat certificaat worden ook expliciet een aantal competenties opgesomd. Dit document kan tegelijk ook mee helpen verklaren waarom er desgevallend sprake is van een zekere studieduurverlenging. De spreekster meent dan ook te kunnen stellen dat dit het soort waardering is dat de studentenvertegenwoordigers het meest op prijs stellen.

Qua buitenlandse voorbeelden acht de spreekster het belangrijk om steeds indachtig te blijven dat de gehanteerde systemen niet altijd vergelijkbaar zijn. Het ware dus misschien meer aangewezen om eerst eens in Vlaanderen zelf na te gaan welke verschillen er bestaan. Nagaan wat er goed of minder goed loopt aan deze of gene instelling, kan ook al bijzonder verhelderend zijn.

Of er een beleidsplan per instelling moet komen laat Ann De Schepper in het midden. Dat kan eventueel een instrument zijn, maar of het er effectief moet komen hangt in grote mate af van de manier waarop de studentenraad werkt. De eventualiteit van een opt-out lijkt dan ook een goede piste. Als een studentenraad er geen vragende partij voor is, moet men zulks ook niet opleggen, want dan betekent het enkel een extra last voor de studenten zowel als voor de instelling.

De conclusie luidt dus dat er vooral een echte participatiecultuur moet zijn. De NVAO heeft dienaangaande vastgesteld dat er overal wel participatie is, maar dat het fenomeen zeker nog groeiende is. In dat opzicht kan iedereen nog van elkaar

leren. Essentieel daarbij is dat het naar de studenten toe duidelijk is binnen welk kader zij kunnen werken.

2.4. Antwoorden van Toon Van Hoyweghen

Toon Van Hoyweghen wil eerst en vooral benadrukken dat hij pas vrij laat bij dit dossier betrokken werd. Hij was niet betrokken bij de hele aanloop van het dossier, noch bij de ontwikkeling van de nota's. Hij heeft zijn informatie dus in eerste instantie uit de reguliere informatiedoorstroom. De vertegenwoordiger in VVS rapporteert aan de brede studentenraad van de Arteveldehogeschool. Op die manier zijn de studenten van de verschillende opleidingen op de hoogte van de ontwikkelingen en kunnen zij op hun beurt de informatie laten doorstromen binnen hun studentenraad, waarna alle studentenvertegenwoordigers binnen de opleiding kunnen communiceren naar hun verschillende lesgroepen. Hetzelfde communicatiekanaal werkt tegelijk ook in omgekeerde richting.

Qua communicatie bestaat er verder ook een website met een notitieblok en een agenda. Elke aparte studentenraad heeft dat en ook de brede studentenraad beschikt daarover. Via dit kanaal kan er dus, ook buiten de bijeenkomsten van de raden, gecommuniceerd worden met de studentenvertegenwoordigers.

Verder spreekt het voor zich dat de studentenvertegenwoordigers de nodige tijd moeten hebben om de studenten te bevragen over hun meningen. Men moet er zich immers kunnen van vergewissen dat men wel degelijk de stem van de student vertegenwoordigt en niet enkel de eigen mening weergeeft. Die bevraging en de verwerking van de resultaten vergt natuurlijk ook heel wat tijd en werk.

Als er zich een probleem stelt met betrekking tot het statuut van studentenvertegenwoordiger, is het mogelijk om zich tot de ombudsdienst te wenden. Dat kan al naargelang het geval de ombudspersoon binnen de opleiding zelf zijn of de ombudspersoon binnen de instelling. De tijd en de energie die deze procedure kost, vormt echter wel een moeilijk te nemen drempel. Daarom laten de betrokkenen de zaak vaak blauwblauw, waardoor er weer potentieel verloren gaat qua studentenvertegenwoordiging.

Naar de kern toe is er dus vooral nood aan een mogelijkheid tot ondersteuning. Als die mogelijkheid er klaar en duidelijk is, zal er bij de studentenvertegenwoordigers ook geen behoefte zijn aan een beleidsplan. Bij de Arteveldehogeschool is het de participatiecoach die, op vraag, de nodige ondersteuning biedt. De studentenvertegenwoordigers weten dat ze bij de coach terecht kunnen als er behoefte is aan informatie of andere ondersteuning. In dat opzicht lijkt het ook niet aangewezen om alle coaching binnen de instelling te centraliseren bij één of enkele personen. Die dreigt dan immers het directe contact met de opleidingen te verliezen, waardoor men bij hem ook niet meer voor alle topics zal terechtkunnen. Zoals de coaches nu functioneren, zijn ze veel beter op de hoogte van de opleidingsspecifieke processen en de opleidingsspecifieke kennis. Dat is geen geringe meerwaarde. Het is dus beter om de coachingfunctie toe te vertrouwen aan iemand met een gemengde taak en functie.

Dat er via digitale communicatie op heden veel meer rechtstreeks contact tussen studenten en docenten mogelijk is, maakt volgens de spreker een gestructureerde studentenvertegenwoordiging zeker niet overbodig. Die rechtstreekse communicatie is immers vooral goed voor het oplossen van kleine kwesties. Maar ze garandeert in geen enkel opzicht dat de student ook effectief gehoord wordt, laat staan dat een breed gedeeld probleem opgelost raakt. Voor die gevallen is de studentenvertegenwoordiger best geplaatst om de standpunten te verzamelen en

er op een positief-kritische manier mee naar de betrokken docent of medewerker te stappen om erover in dialoog te gaan.

2.5. Antwoorden van Ann Verreth

Ann Verreth gaat in op de kwestie van het delen van good practices. Als dra het ontwerp van decreet houdende vaststelling van het kwaliteitszorgstelsel in het hoger onderwijs (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1550/1) in het parlement wordt behandeld, zal men kunnen vaststellen dat daar een relatief nieuwe figuur is in opgenomen, namelijk de systeembrede analyse. Kenmerk hiervan is dat er een kalender en agenda moet zijn, die gedragen wordt door instellingen, studenten en NVAO. Indien er voldoende draagvlak zou zijn om het thema van de studentenparticipatie te behandelen, dan ligt daar wel een forum om good practices uit te wisselen en internationaal te benchmarken. Dit is dus een element met flink wat potentieel.

Verder laat de spreekster nog opmerken dat NVAO niet zozeer tegen een verplicht beleidsplan is, als wel dat ze daar geen uitgesproken mening over heeft. Wel valt het op dat studietoelagen daar telkens op uitkomen als ze het thema studentenparticipatie onder de loep nemen.

2.6. Antwoorden van Ben Windey

Met betrekking tot de problematiek van de schijnparticipatie of het niet-navolgen van het statuut, wordt volgens *Ben Windey* niet zozeer gebruikgemaakt van het kanaal van de ombudsdienst, als wel van de participatiecoach (van de instelling of het van het eigen departement). Als bemiddelen met het opleidingshoofd of de directie dan geen resultaat sorteert, wordt er doorgaans eerst quasi informeel nog naar een oplossing gezocht, vooraleer men hogerop gaat. Indien het probleem zich op het niveau van de instelling situeert, zou men mogelijks een brief aan de regeringscommissaris kunnen richten. Dat laatste is vooralsnog echter niet voorgekomen.

Een bestuurdersjaar zoals men dat kent in Groot-Brittannië houdt in dat studentenvertegenwoordigers een vol jaar uittrekken voor het voltijds uitoefenen van hun mandaat. Dat systeem werkt zeer goed: de studentenvertegenwoordigers kunnen zich immers ten volle inzetten en worden daar doorgaans ook voor betaald. Het heeft echter ook het grote nadeel dat de betrokken studentenvertegenwoordigers de voeling met de realiteit wat dreigen te verliezen. De facto zijn er hier overigens wel studentenvertegenwoordigers die er – in het licht van hun mandaat – voor kiezen om minder studiepunten op te nemen, maar dit brengt noodzakelijkerwijze ook een later afstudeermoment met zich.

Certificaten en attesten worden al door diverse instellingen gebruikt om de functie van studentenvertegenwoordiger te valoriseren. Binnen VVS zelf bestaat overigens iets gelijkaardigs dat de Oscar noemt. Het is een document waarop de mandaten van de ontvanger worden vermeld en waarop uitgelegd staat welke competenties hiermee verworven werden. Gezien Vlaanderen geen gecentraliseerd systeem kent, zijn de instellingen vrij om te bepalen wat een dergelijk systeem precies inhoudt. Op de AP Hogeschool ontwikkelt men momenteel een systeem waarin gewerkt wordt met peer-evaluatie. Men kan dus aangeven hoe tevreden men is over elkaars prestaties.

De onafhankelijkheid van de participatiecoach is uiteraard een zorg voor de studentenraden en voor de betrokken coaches zelf. Studentenraden moeten daarom ook steeds de vrijheid hebben om niet voor een participatiecoach te kiezen. Er zijn staan immers nog diverse andere opties open: jobstudenten voor specifieke taken, stafmedewerkers die kunnen worden aangevraagd enzovoort.

Maar die alternatieven zijn dan – vooral aan hogescholen – weer niet altijd mogelijk, omdat men geen meester is van het eigen budget of maar een relatief klein budget heeft. De ene optie hoeft overigens de andere niet uit te sluiten. Stafmedewerkers kunnen de taak van de participatiecoach (die maar een beperkt gedeelte van zijn tijd kan besteden aan het begeleiden van de studentenvertegenwoordigers) immers danig verlichten. Tegelijk bevorderen ze ook de continuïteit. Meer budget voor de studentenraden en eigen beheer van dat budget, zijn dienovereenkomstig dan ook kwestie die mee het voorwerp van bespreking uitmaken in de Vlor-werkgroep.

Het ware volgens de spreker minstens een goed idee om eens in kaart te brengen hoe goed het statuut van studentenvertegenwoordiger wordt nagevolgd in de diverse instellingen, hoe dit statuut op verschillende plaatsen inhoudelijk precies wordt ingevuld en hoe de controle daarop gebeurt.

Voor wat het verbeteren van de diversiteit in de studentenvertegenwoordiging betreft, verwijst de spreker naar het VVS-charter 'Studenteninspraak Onbeperkt', dat ondertekend werd door quasi alle studentenraden die aangesloten zijn bij VVS. De betrokken studentenraden engageren zich daardoor om participatie op alle mogelijke manieren te integreren. Diversiteit wordt daarbij ook zeer breed gedefinieerd. Het gaat zeker niet enkel om mensen met een migratieachtergrond, maar ook over handicaps, studiebeperkingen, leeftijd enzovoort.

De groep van de werkstudenten vormt daarbij een heel specifieke categorie. Hoewel het – vooral aan de hogescholen – soms over een vrij omvangrijke groep gaat, is het zeer moeilijk om ze mee te laten participeren. De facto is het voor hen, omdat ze sowieso al werk en familie moeten combineren met hun studie, immers heel moeilijk om ook nog eens studentenvertegenwoordiger te zijn. Dit is jammer omdat net werkstudenten heel wat baat zouden kunnen hebben bij studentenparticipatie. Er zou dus absoluut nog onderzoek moeten gebeuren over hoe werkstudenten beter betrokken kunnen worden bij de studentenparticipatie.

Aangaande de terugkoppeling naar de achterban verwijst de spreker naar een bevraging die hierover werd uitgevoerd binnen de studentenraad van de AP Hogeschool. De studentenvertegenwoordigers binnen de verschillende opleidingen konden in deze bevraging aangeven hoe zij hierbij tewerkgingen. De antwoorden waren zeer gevarieerd, maar de meerderheid was alleszins van mening dat hun vertegenwoordigend mandaat niet inhield dat ze voor ieder element telkens opnieuw hun klasgroep moesten bevragen. Dit belet niet dat er zich steeds (urgente) zaken kunnen voordoen, waarover wel degelijk de mening van de achterban gevraagd moet worden. Daarvoor kan dan, bijvoorbeeld, gebruikgemaakt worden van Google Forms. Die korte bevraging wordt dan meestal via een Facebookgroep verspreid. Dit is een informele, maar zeer snelle en handige manier van werken. Meestal is de respons – in zoverre het ten minste gaat om onderwerpen die de studenten nauw aan het hart liggen – behoorlijk groot.

Voor het meer bekendmaken van de werking van de studentenvertegenwoordiging worden aan verschillende instellingen verschillende systemen gebruikt. Aan de AP Hogeschool wordt voor de eerstejaarsstudenten bij de aanvang van het jaar een korte informatiesessie georganiseerd door de studentenvertegenwoordiging. Dat levert nogal wat enthousiaste reacties op van eerstejaarsstudenten die zich daarna ook vaak kandidaat stellen bij de verkiezingen. Daarnaast is er ook een – blackboardachtig – digitaal informatiesysteem, waar er een apart tabblad voorzien is voor bekendmakingen vanuit de studentenvertegenwoordiging. Ook is er voorzien in een anoniem formulier via het welke men problemen kan aankaarten. Deze laagdrempelige aanpak levert goede resultaten op.

Aangaande het verschil tussen een getrapt en een rechtstreeks systeem, bevestigt Ben Windey dat er ook mixsystemen bestaan. Die laatste zijn overigens ook veruit de beste systemen. In zijn laatste maanden als voorzitter probeert hij dan ook de evolutie nog een duwtje in die richting te geven. Studenten zouden zich in de toekomst moeten kunnen opwerken via het trapsgewijze systeem, maar eens ze verkozen zijn voor een functie op algemeen niveau zouden ze niet meer moeten deelnemen aan die grote panoplie van achterliggende vergaderingen, maar zouden ze kunnen focussen op het hogere niveau. Allicht hebben andere instellingen hiermee al ervaring. Het zou dan ook zeker de moeite lonen om de ter zake bestaande good practices eens op te lijsten, kwestie van na te gaan hoe ze meer algemeen kunnen worden uitgerold.

Over credits en valorisatie in het algemeen, lopen de meningen zeer uiteen. Hierover zal dus verder gedialogeed moeten worden, onder andere binnen de werkgroep Participatie van de Vlor die over enkele weken opnieuw bijeenkomt.

3. Slotreplieken

Aansluitend op de diverse tussenkomsten wil *Ann Brusseel* nog enkele bedenkingen opperen. Naast de mogelijkheid van een dialoog met de verschillende geledingen van een instelling, bestaat ook de optie om zich tot de regeringscommissaris te wenden. Daar kunnen dus oplossingen liggen voor de problematiek van de schijnparticipatie of het niet respecteren van het – bij decreet voorziene – statuut van studentenvertegenwoordiger.

Het bevreemdt haar verder ook dat men vooralsnog niet is overgegaan tot het inventariseren van de problemen die zich aan de verschillende instellingen voordoen met betrekking tot het respecteren van het statuut. Correcte gegevens zijn noodzakelijk om de gegrondheid van een klacht te kunnen nagaan. Zonder een dergelijke onderbouwing is het immers problematisch om decretale aanpassingen te vragen. Niet-gefundeerde decretale ingrepen kunnen daarenboven onbedoelde consequenties hebben en kunnen sommige zaken zelfs nog moeilijker maken. In dat perspectief zouden overigens ook de good practices best eens worden opgelijst.

Ook voor het probleem dat het opnemen van het studentenvertegenwoordigerschap de facto nogal eens noopt tot het opnemen van wat minder studiepunten en dus tot een verlenging van de studieduur leidt, blijkt er al een oplossing te bestaan. Ook hiervoor is decretaal ingrijpen dus niet noodzakelijk.

De door Ann De Schepper aangehaalde piste van het verlenen van een certificaat voor de geleverde prestaties, kan ten volle de goedkeuring van de spreekster wegdragen. Of zulks per se ook decretaal moet worden opgelegd is echter verre van zeker. Vele instellingen zullen dit dan immers als extra planlast ervaren en zullen zich beknot voelen in hun appreciatievrijheid. Men moet er zich sowieso overigens voor hoeden om louter aanwezigheid te gaan belonen.

Vooraleer er gediscussieerd kan worden over eventuele aanpassingen aan het bestaande decretale systeem, zou er dus zeker goed moeten worden nagegaan welke problemen zich precies voordoen aan welke instellingen. Gezien het al bij al toch relatief beperkte aantal hogeronderwijsinstellingen moet het toch haalbaar zijn om duidelijk aan te geven waar men tekort schiet qua ondersteuning.

Gezien er duidelijk geen one-size-fits-all-oplossing bestaat, zal het allicht ook niet mogelijk zijn om tot een one-size-fits-all-decreet te komen. Of er bijvoorbeeld al dan niet een participatiecoach komt, dan wel of men occasioneel wil werken met stafmedewerkers, moet een keuze zijn die vrij blijft.

Ook de problematiek van de vergadercultuur – die allicht reëel is – leent zich niet gemakkelijk tot een decretale ingreep. Er bestaan hieromtrent immers ook geen accurate data. Elke instelling moet hier dus in eigen boezem durven kijken. Het is niet aan de overheid om in deze dwingend op te treden.

Qua budget, wijst Ann Brusseel erop dat alle hogescholen en universiteiten beschikken over werkingsmiddelen. Sommige instellingen slagen erin om daarmee een participatiecoach of stafmedewerkers te financieren, andere slagen daar niet in. Louter meer geld vragen ware dan ook een gemakkelijheidsoplossing.

Daarbij aansluitend benadrukt *Paul Cordy* dat het participatiegegeven een inherent onderdeel is van de cultuur van een instelling. Die participatie is historisch gegroeid en iedere instelling gaat er dan ook anders mee om. Dat maakt een voor iedereen geldende decretale ingreep behoorlijk moeilijk. Hij waarschuwt er dan ook voor om te lichtvaardig te raken aan de cultuur van de instellingen.

Frédéric Piccavet preciseert en corrigeert dat VVS eind 2017 wel degelijk aan het College van Regeringscommissarissen gevraagd heeft om in deze een aantal stappen te ondernemen. Het antwoord luidde echter dat het voorwerp van deze vraag niet tot de reguliere controletaken van de regeringscommissarissen behoort. Enkel de bevoegde minister kan een dergelijke vraag stellen. Dit vormt volgens de spreker een gemiste kans.

Hij beaamt dat men bij VVS eigenlijk zou moeten weten welke de meest problematische instellingen zijn. Als daar voldoende middelen voor beschikbaar zijn, lijkt het hem aangewezen dat er vanuit VVS een onderzoek zou worden gevoerd naar deze kwestie. Het is de algemene vergadering die daar desgevallend over kan beslissen.

Om de problematiek van de studentenparticipatie uit te klaren, bestaan er in essentie twee sporen. Enerzijds het voeren van een flankerend beleid gericht op ondersteuning, en anderzijds het voorzien in extra middelen. Dat laatste vormt uitdrukkelijk niet het voorwerp van de *démarche* van vandaag. Iedereen kan immers wel op de een of andere manier meer middelen gebruiken. Als men echter effectief wil dat er een onderzoek wordt opgezet (naar de tekortkomingen en/of naar de verschillende vormen van ondersteuning en de mate waarin deze al dan niet adequaat zijn), dan zullen hier wel degelijk middelen voor uitgetrokken moeten worden.

De spreker wijst er verder ook nog op dat de studentenparticipatie over de loop der jaren geëvolueerd is van een eerder contestatair gegeven naar een volwaardige samenwerking met de instellingen. De middelen en de ondersteuning voor de studentenvertegenwoordiging hebben deze evolutie echter niet volledig gevolgd. Studenten zijn op heden volwaardige partners van de instellingen. Dat impliceert niet enkel dat men bij alles aanwezig kan zijn, maar betekent ook dat men overal – op een goed geïnformeerde manier – de taak van studentenvertegenwoordiger moet kunnen uitoefenen. Sommige instellingen vinden daarvoor het benodigde budget, andere instellingen slagen daar blijkbaar niet in. Het moge nochtans duidelijk zijn dat een volwaardig partnerschap ook de inzet van adequate (financiële) middelen veronderstelt.

Dat manco vormt de kern van de bekommernissen die men hier wil uiten. Deze vraag heeft ook al een erg lang traject afgelegd, hetgeen – gezien de problemen qua continuïteit – behoorlijk uitzonderlijk is binnen de studentenparticipatie. Allicht kan de kwestie ook niet in haar integraliteit decretaal geregeld worden, maar sommige aspecten ervan zijn wel degelijk te regelen via een decretale

ingreep. Hij denkt daarbij met name aan de elementen die naar voor komen in het – unaniem door alle geledingen goedgekeurde – advies van de Vlor van mei 2017, en aan de elementen die allicht ook nog zullen begrepen zijn in het op stapel staande nieuwe advies van de Vlor. Het hebben van een beleidsplan is een concreet voorbeeld, evenals het voeren van meer onderzoek naar een aantal zaken.

In de nog lopende adviescommissie zitten studenten van zowel aangesloten als niet-aangesloten studentenraden, vertegenwoordigers van de instellingen en vertegenwoordigers van het personeel. Het advies in kwestie is naar alle waarschijnlijkheid te verwachten tegen mei/juni van dit jaar. Het is dus nog even wachten op de resultaten van deze werkgroep, vooraleer met precisie kan worden aangegeven welke punten vatbaar zijn voor verbetering via een eventuele decretale ingreep.

Op de vraag van Ann Brusseel naar de hoegrootheid van de middelen die nodig zouden zijn, antwoordt Frédéric Piccavet dat men zich tot nu vooral gefocust heeft op meer flankerend beleid en veranderingen in de Codex Hoger Onderwijs en niet op extra middelen. Het bepalen van de grootteorde van de middelen gebeurt ook beter via een onafhankelijk onderzoek. Dat er in globo – sommige studentenraden komen toe met hun middelen, andere dan weer niet – meer middelen nodig zullen zijn, is echter duidelijk. Een kwalitatieve studentenvertegenwoordiging vergt nu eenmaal middelen.

Dat er ook een echte vergadercultuur heerst wil de spreker zeker niet ontkennen. Het zal dus zaak zijn om na te gaan hoe er hierin verandering kan worden gebracht. Dat er, zoals iemand terecht liet opmerken, steeds oog moet zijn voor de autonomie van de instellingen, mag echter niet verhinderen dat er een minimum moet zijn qua kwalitatieve studentenvertegenwoordiging. Als de autonomie van de instelling studentenparticipatie in de weg zou staan, moet er zo nodig ingegrepen worden.

Koen Daniëls dankt alle genodigden voor hun interessante inbreng. Heel wat zaken zijn vandaag onder de aandacht gebracht en uitgeklaard. Mits aanvullend onderzoek en het verder uitklaren van een aantal gemene delers, zou het parlement hiermee verder aan de slag moeten kunnen.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Ann BRUSSEEL,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AP Hogeschool	Artesis-Plantijn Hogeschool Antwerpen
ATP	administratief en technisch personeel
CPBW	comité voor preventie en bescherming op het werk
cv	curriculum vitae
hbo5	hoger beroepsonderwijs 5
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
stuver	studentenvertegenwoordiger
stuvo	studentenvoorzieningen
UAntwerpen	Universiteit Antwerpen
UCLL	University Colleges Leuven-Limburg
UFSIA	Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen (historisch)
UGent	Universiteit Gent
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
vte	voltijdequivalent
VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten